

Jonas Kristoffer Lindeløv

Stilling: Psykologi Studerende

(+ vejleder og seminarleder på 1. semester,
forskningsassistent m.m.)

Ansættelsessted: Aalborg Universitet

Undervisningsevaluering på psykologi studiet

Evalueringspraksis på psykologiuddannelsen ved Aalborg Universitet er blevet til gennem jordnære erfaringer med tidligere evalueringspraksisser. Der er ikke skelet til teoretiske modeller eller sammenhænge. I denne artikel præsenteres og diskuteres den nuværende evalueringspraksis, på godt og ondt.

Artiklens forfatter er studerende på 9. semester og medlem af studienævnet. Han oplever derfor evalueringen fra disse to perspektiver og diskuterer evalueringens betydning for forholdet mellem studerende og undervisere på studiet.

Nævrende artikel tager sit udspring i psykologiuddannelsen på Aalborg Universitet, hvor samarbejdet mellem ansatte og studerende er tæt. Det er især vigtigt for den halvårige evaluering, som spiller en nøglerolle for udviklingen af uddannelsen.

I den bredeste forstand finder undervisningsevaluering sted hele tiden. Det kan fx være en forelærs refleksioner over egen præstation, de studerendes præstationer til eksamen eller de studerendes mimik og spørgsmål til et seminar. Betydningen af denne spontane feedback skal ikke undervurderes. Den finder i højere grad sted i de dialogiske undervisningsformer, dvs. projektvejledning og seminarer, men i ringere grad til forelæsninger og i forhold til semestrets organisering som sådan. Sidstnævnte kan de mere formelle evalueringstiltag bedre indfange.

I denne artikel beskrives og diskuteres den formelle evaluering på psykologiuddannelsen, sådan som den finder sted i praksis. Den er blevet til ved jordnære ad

hoc-erfaringer med tidligere evalueringspraksisser. Derfor vil jeg ikke teoretisere eller benytte fagtermer, da det simpelthen ikke har været en del af processen. Faktisk er mit ærinde med denne artikel at give

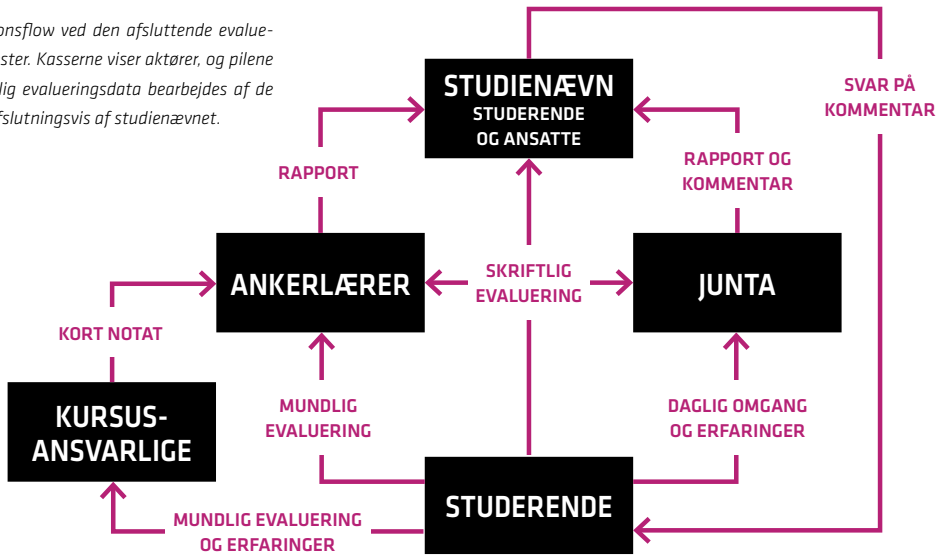
CEPRA-læseren et indblik i en funktionel, men uperfekt evalueringspraksis, som den er blevet til på psykologiuddannelsen - på godt og ondt.

Om uddannelsen

Psykologiuddannelsen er ét-faglig og består af en 3-årig bachelor-del og en 2-årig kandidat-del. Der er godt 400 studerende i alt. Mens der er 80-100 studerende på hver bachelor-årgang, er kandidatdelen delt op i fire forskellige forløb med 10-20 studerende i hver. Undervisningen varetages af ca. 20 fastansatte undervisere samt nogle eksterne forelæsere.

Uddannelsen veksler mellem kursus-semester og projekt-semester. Der er tilknyttet seminarer til både kurser og projektarbejde. Da de faglige aktiviteter i

Aktører og informationsflow ved den afsluttende evaluering af et enkelt semester. Kasserne viser aktører, og pilene viser, hvordan forskellig evalueringsdata bearbejdes af de forskellige aktører - afslutningsvis af studienævnet.

kursus-semesterne udgør ca. 1/6 af semestrets arbejdstimer, går det meste af de studerendes hverdag med at sidde alene og læse pensum.

En af udfordringerne ved evaluering på psykologi er altså, at den skal omfatte de forskelligartede faglige aktiviteter. Nogle finder sted i store forsamlinger, andre i små. Nogle ledes af en underviser, andre kun af studerende. I denne artikel præsenteres og diskuteres fire vigtige elementer i vores semesterevaluering, som finder sted ved slutningen af hvert semester:

- Kursusansvarlig og ankerlærer afholder mundtlige evalueringer med de studerende. Den kursusansvarlige og ankerlæreren har til opgave at planlægge, koordinere og evaluere hhv. et kursus (dvs. en række forelæsninger) og et bestemt semester.
- Der udsendes et elektronisk spørgeskema, som omfatter alle faglige aktiviteter.
- Hvert semesters junta og ankerlærer skriver en kort evalueringsrapport til studienævnet. Juntaen er typisk fire til otte studerende, som repræsenterer årgangen og kan siges at være problemknusere og tovholdere i forhold til de enkelte semestres studiemiljø. Juntaen er frivillig og åben for alle studerende på årgangen.
- Studienævnet dedikerer et møde til semesterevaluering. Studienævnet består af tre studerende

og tre forelæsere, hvoraf den ene forelæser er studiekoordinator. Studienævnet er det besluttede organ på studiet.

Jeg har forsøgt at ordne de fire elementer i figuren. De enkelte elementer gennemgås i denne artikel, og læseren vil muligvis finde det givtigt at vende tilbage til figuren et par gange.

Mundtlige evalueringer

Kurserne afsluttes med en kort evaluering på 1/2-1 time. Her går den kursusansvarlige i dialog med de studerende og får direkte feedback på kurset. Denne evaluering bruges primært til at inspirere den kursusansvarlige til selv at foretage ændringer i semestret, så han/hun fortæller kun kort ankerlæreren om hovedpunkterne fra evalueringen. Det er op til den kursusansvarlige at tage initiativ til evalueringen, og hvordan den afholdes.

Ankerlæreren sørger for at få feedback på mere overordnede emner, fx om sammenhængen mellem kurser og seminarer, semestrets planlægning og lign. Ankerlæreren holder to evalueringsmøder med de studerende på årgangen: midtvejs efter ca. 2 måneder og afslutningsvis efter ca. 4 måneder.

Det sker desværre regelmæssigt, at den kursusansvarlige og ankerlæreren ikke foretager denne mundtlige evaluering. Ligeledes er det sjældent, at mere end 50 % af de studerende besvarer den elektroniske eva-

luering. Det kan have mange årsager, men det skyldes muligvis, at man ikke mener, at evaluering er tiden og kræfterne værd - at det i højere grad er et ligegyldigt krav og/eller en kontrolfunktion, end det er et nyttigt udviklingsværktøj.

Spørgeskema

Der udsendes et elektronisk spørgeskema til alle studerende, som de opfordres til at svare på. I spørgeskemaet svarer de studerende på en lang række kvantitative spørgsmål, som fx "Hvor tilfreds er du overordnet med semestret?" og "Hvor vigtigt er det for dig, at du føler, at du har rykket dig, når du går fra en forelæsning?" efterfulgt af "I hvor høj grad fandt det sted på semestret?"

Alle universitetsuddannelser skal evaluere hvert semester og gøre resultaterne offentligt tilgængelige. Evalueringen indeholder en række af ovennævnte standardspørgsmål, som stilles på alle uddannelser. Mange af spørgsmålene har præg af at være kvantitative meningsmålinger. På psykologiuddannelsen fører disse spørgsmål ikke til diskussioner eller konkret forandring, da de studerende næsten altid yder en fornuftig indsats og er godt tilfredse med uddannelsen. Derfor ville vi faktisk gerne være foruden mange af disse spørgsmål, som er irrelevante og tidskrævende for os.

Vi har selv tilføjet nogle mere fremadrettede spørgsmål, som fx "Nævn 3 ting, du gerne vil bevare på semestret, og 3 ting, du gerne vil ændre." Desuden er der tekstfelter for yderligere kommentarer til hver type faglige aktiviteter og til semestret overordnet.

Ovenstående spørgsmål giver meget oplysende svar, og mange studerende giver uddybende svar med begrundelser og løsningsforslag. Spørgsmålet løfter evalueringen fra kun at være menings- og problemfokuseret til at give et mere nuanceret billede af det udbytte, de studerende får af de forskellige faglige aktiviteter.

Som nævnt besvares det elektroniske spørgeskema typisk kun af mellem 25 og 50 % af de studerende. Det åbner muligheden for, at svarene ikke er repræsentative for hele årgangen. Vi har endnu ikke set en

svarprocent over 70 på trods af opfordringer, sms-kæder og donation til festudvalget ved høj deltagelse. Jeg vender tilbage til dette problem sidst i artiklen. En anden udfordring er datamængden: Hvilke af de mange kvalitative kommentarer og forslag skal føre til handling, og hvilke kan der ses bort fra? Juntarapporten og ankerlærerrapporten hjælper med at foretage denne prioritering.

Juntarapport og ankerlærerrapport

Junta og ankerlærer har en vigtig funktion ved evalueringen, der afslutter semestret. Begge læser årgangens besvarelser af spørgeskemaet og udarbejder derpå hver en 2-3 siders rapport, der opsummerer evalueringen og stiller løsningsforslag. Rapporterne sendes til studienævnet. Nogle punkter kan junta og ankerlærer selv handle ud fra, og resten forholder studienævnet sig til. Ankerlæreren skriver sin rapport på baggrund af spørgeskemaet, den mundtlige evaluering med de studerende og snakken med de kursusansvarlige. Juntaen skriver sin rapport på baggrund af spørgeskemaet, egne oplevelser af semestret og den daglige omgang med medstuderende. Således står juntarapporten og ankerlærerrapporten for to perspektiver på det samme semester. Ofte er der mange ligheder mellem de to rapporter, hvilket er et sundhedstegn.

Juntarapporten indeholder desuden en meget kortfattet kommentar på 500 tegn til studienævnet, hvor kun de vigtigste pointer og ønsker fremhæves. Her vælger juntaen sine "kampe", som det siges. Studienævnet skal give et skriftligt svar på kommentaren (se eksemplet nedenfor fra 6. semester 2008). Både kommentar og svar lægges på studiets hjemmeside, så de studerende kan se hvad deres - og tidligere studerendes - evalueringer har ført til. Idéen er at gøre evalueringen synlig og nærværende for de studerende og herved øge svarprocenten. Samtidig fungerer det som vidensopsamling, hvor hvert semester får en udviklingshistorie, som kommer til syne igennem denne dialog mellem studerende og studienævnet. Tiltaget har desværre ikke den ønskede virkning på svarprocenten, men bevares af de øvrige grunde.

Junta

Der er blevet ydet en stor indsats i bachelorprojektet, som også har givet stort fagligt udbytte. Vi har følgende forbedringsforslag til semestret:

- 1) Send kursusplanen fra Klinisk Psykologi til forelæserne i Psykiatri for at minimere overlap.
- 2) Målret kurset i Almenpsykologi mod bachelorprojektet, dvs. forelæs bl.a. om analyse og teori-integration og om psykologiens historie.
- 3) Skab konsensus mellem vejlederne om implementeringen af videnskabsteori og psykologihistorie i projekterne.

Studienævnet

1) For at undgå for meget overlap mellem psykiatri og klinisk psykologi flytter vi psykiatri til 4. semester efter sommerferien, mens klinisk psykologi forbliver på 5. semester. Psykiatri vil da primært have til opgave at introducere diagnoser og diagnosticering. Ang. 2) og 3), så er ankerlæreren allerede opmærksom på det og vil diskutere det med relevante undervisere og vejledere på 6. semester. Vi vil dog ikke i studienævnet detailstyre kursusindhold og vejlederstil, da vi på universitetet forventer, at de studerende selvstændigt opsøger information og foretager fornuftige valg – ikke mindst i bachelorprojektet.

Eksempel på en juntas kommentar og studienævnets svar fra 6. semester, 2008. Se øvrige kommentarer og svar på <http://psykologi.aau.dk/studienavn/evalueringer>

Dedikeret studienævnsmøde

Nogle måneder efter semesterafslutningen afholdes et studienævnsmøde, hvor temaet er evaluering. Bilaget til dette møde er enormt, da hvert semester producerer en ankerlærerrapport, en juntarapport, en junta-kommentar, ca. 40 siders grafer fra den kvantitative del af spørgeskemaet og ca. 20 siders kvalitative kommentarer. På mødet er der 15-20 minutter til at diskutere hvert semester. Derfor er det umuligt at gennemgå hele bilaget, så vi plejer kun at forholde os til rapporterne - og mest til kommentaren fra juntaen, som vi svarer på til mødet.

Typisk inviteres repræsentanter fra alle juntaer til mødet for at fremlægge deres evaluering, som derefter diskuteres til ende mellem studienævnets medlemmer. Der er sjældent problemer med at nå til enighed om, hvilke initiativer der skal tages, og hvilke punkter vi ikke vil handle på. Derimod har vi brugt meget tid på at diskutere selve vores evalueringspraksis, og her tegnes de forskellige interesser hos studerende og ansatte tydeligere op. Det har fx været spørgsmål som:

- Hvad skal vi gøre, når nogle studerende i spørgeskemaet anonymt kommer med skarpe udfald mod enkeltpersoner? Se det som uundgåeligt og ignorere udfaldene, eller afanonymisere spørgeskemaet for at undgå dem?
- Er de studerende i stand til at foretage vurderinger af undervisernes faglighed, eller er sådanne vurderinger i højere grad udtryk for de studerendes egen formåen?
- Skal vi lade de studerende og juntaerne stille alle deres ønsker frem, eller skal vi bede dem bruge deres indflydelse med respekt og begrænse sig?

Vi er endnu ikke nået til enighed om, hvordan vi skal håndtere disse emner. Muligvis fordi de alle kan besvares med et "både/og". Disse spørgsmål tager altså også tid på mødet. Det vil sige, at den konkrete forholde-sig-til evalueringsmaterialet, som studienævnet varetager, sker overraskende hurtigt, i forhold til hvor mange ressourcer der er lagt i at indsamle og bearbejde evalueringsmaterialet, inden det

når studienævnet. Men efter min bedste vurdering er beslutningerne gode og bæredygtige, primært fordi vi forholder os til nogle kvalificerede og konkrete forslag fra ankerlærerne og juntaerne.

Problematikker og forbedringer

Undervisningsevaulering på psykologiuddannelsen er altså et stort værk, som halvårligt involverer alle ansatte og alle studerende. Denne artikel har i store træk gennemgået den nuværende evalueringssprocedure. Den fungerer godt, men er ikke uden problemer. Jeg runder af med en kort refleksion over de problematikker, som vi må konfrontere fremover.

Det er en udfordring at få flere end 25-50 % af de studerende til at svare på spørgeskemaet. Jeg har spurgt nogle af mine medstuderende, hvorfor de ikke har svaret. De begrundet det typisk med udsagn som: "min besvarelse gør ikke nogen forskel" eller "det bliver alligevel ikke brugt til noget". Faktisk har de ikke helt uret. Med evalueringen efterlader man et forbedret semester til de efterfølgende årgange, men man begynder selv på et nyt semester. Ved at evaluere forbedrer man altså ikke direkte situationen for sig selv, og derfor kan evalueringen måske virke fjern og unyttig. Det mener jeg ikke, at den er, og et oplagt initiativ kunne være følgende: Til semesterstart fremlægges årgangens junta, hvilke forbedringer årgangens evaluering af sidste semester har ført til, mens erindringen af sidste semester endnu er frisk. Samtidig fremlægges de ældre årganges evaluering af det semester, som årgangen netop er begyndt på, og hvilke tiltag der er gjort for at forbedre semestret. Så kan man som studerende bruge de tidligere evalueringer som vejledning til netop dette semester, fx i forhold til hvilke problemer tidligere studerende har oplevet, og som man derfor skal være forberedt på. På den måde bliver evaluering i mindre grad en fjern halvårlig foreteelse og højere grad en nyttig og nærværende vejledning, som man løbende kan orientere sig i forhold til.

At evaluering og feedback ikke kun skal være en halvårlig foreteelse, vedrører også en anden problematik. På psykologiuddannelsen er der mange studerende og få timer sammen med de ansatte, hvilket betyder, at

der ikke er så megen daglig dialog mellem de studerende og de ansatte. Evalueringen kan i nogen grad kompensere herfor ved at give de studerende mulighed for at komme til orde. Det er dog med risiko for, at evalueringen erstatter den spontane dialog i stedet for at supplere den og på den måde medvirker til at øge afstanden mellem undervisere og studerende i det daglige, fx hvis en studerende tilbageholder en kritik af forelæserens undervisningsstil og vælger at aflevere kritikken igennem det anonyme spørgeskema sidst i semestret for derved at undgå konfrontationen. Det afhænger af, om den studerende føler sig tryk ved at tage evt. kritik af underviseren op i en samtale, og om

underviseren føler sig tryk ved at diskutere en sådan kritik. Ikke alle studerende og ansatte har den tryk nu, hvilket kan være en naturlig følge af det asymmetriske magtforhold mellem dem. Idealet om åben og ærlig dialog mellem studerende og ansatte i det daglige er væsentligt at forfølge, og evalueringen skal gerne indgå naturligt i denne dialog.

Disse problematikker og muligheder bringer os til den afrundende opsummering: Evalueringen af psykologistudiet fungerer godt, men dens konkrete uperfekt-heder gør evalueringen til et fortløbende projekt, som vi går til med konkrete løsninger.

